

вибуховими речовинами, а також скорочення рівня зайнятості на аграрних підприємствах;

– порушення торгівлі через закриття портів, руйнування критичної інфраструктури, переорієнтації логістики тощо

Подолання цих викликів дасть змогу відновити довоєнні і навіть нарощувати обсяги аграрного експорту. Для відновлення та розвитку експорту продовольства необхідно спрямувати зусилля на зростання зовнішніх поставок та асортименту продукції, збільшення частки продукції з високою доданою вартістю, зростання якості і відповідності міжнародним торговельним вимогам тощо.

Підтримка та відбудова аграрного сектору України має важливе значення для підтримки економічного відновлення країни та продовольчої безпеки у світі, тому одним з напрямів стабілізації і відновлення економіки України має бути формування стратегії повоєнного розвитку аграрного виробництва й експорту та визначення їхнього економічного та товарного потенціалу.

Перелік використаних джерел:

1. Production&Trade: FAOSTAT. Food and Agriculture Organization
URL:<https://www.fao.org/faostat/en/#data>.

Аліна Лепешко

Західноукраїнський національний університет
м. Тернопіль

ВЗАЄМОВІДНОСИНИ УКРАЇНИ ТА МАГАТЕ В УМОВАХ ВІЙНИ

Міжнародне агентство з атомної енергії (МАГАТЕ) є міжурядовим форумом науково-технічного співробітництва в ядерній галузі та відіграє ключову роль у світі щодо забезпечення безпеки використання ядерної енергії й контролю за розповсюдженням ядерної зброї. Україна, як країна, що має значний досвід у галузі атомної енергії, є членом цієї організації, співпрацює у багатьох аспектах та підтримує тісні взаємовідносини з нею.

Одним із напрямів співробітництва з МАГАТЕ є підтримка та підвищення безпеки ядерних енергетичних установок, включаючи атомні електростанції, дослідні реактори та інші ядерні об'єкти в Україні. МАГАТЕ активно сприяє покращенню безпеки діючих та припинених Чорнобильських реакторів, а також допомагає у забезпеченні безпечної експлуатації і утилізації ядерних матеріалів та відходів. Крім того, організація надає підтримку в розвитку ядерної енергетики в Україні, сприяючи впровадженню сучасних технологій та стандартів у цій галузі. Також МАГАТЕ активно залучає українських науковців до участі у фахових робочих групах із розробки методологічних документів в сфері використання ядерної енергії, обміну інформацією в рамках спеціалізованих баз даних, навчального процесу в рамках регіональних проектів технічного співробітництва тощо[3].

Тобто співробітництво між Україною та МАГАТЕ охоплює широкий спектр сфер, включаючи контроль за ядерними матеріалами, безпеку ядерних об'єктів, ядерний нагляд та верифікацію, ліцензування та регулювання ядерної діяльності, підтримку у виконанні міжнародних зобов'язань у галузі ядерної безпеки, а також забезпечує участь українських фахівців у міжнародних програмах з ядерної безпеки та нерозповсюдження ядерної зброї.

У цілому, співпраця України та МАГАТЕ має значний вплив на забезпечення безпеки та розвитку ядерної енергетики в Україні та у світі. Робота цих двох сторін спрямована на досягнення спільних цілей у галузі мирного використання атомної енергії та виконання міжнародних стандартів у цій сфері.

Після повномасштабного вторгнення росії в Україну, співробітництво між Україною та МАГАТЕ посилюється через загострення питання щодо безпеки ядерних установок на території України, насамперед, через військові дії й тимчасову окупацію росією території Чорнобильської АЕС, окупації Запорізької АЕС тощо.

Військові дії в Україні спричинили загрозу ядерній безпеці не тільки на території нашої країни, а й в усьому світі. Наразі Україна та МАГАТЕ продовжують співпрацювати у складних умовах військового конфлікту, спрямовуючи зусилля на забезпечення безпеки ядерних об'єктів, захист населення від радіаційних загроз та надання гуманітарної допомоги.

З початку війни Агентство організувало постачання обладнання для ядерної та фізичної ядерної безпеки в Україну загальною вартістю понад 8,5 млн євро [2].

Для контролю за ситуацією в Україні в умовах збройного протистояння і можливими загрозами безпеці ядерних установок на території держави МАГАТЕ здійснює моніторинг та оцінку ризиків ядерної безпеки в умовах конфлікту. У цьому напрямку було ухвалено рішення щодо організації роботи місій МАГАТЕ на всіх атомних електростанціях України: Рівненській, Хмельницькій, Південноукраїнській, Чорнобильській та тимчасово окупованій Запорізькій АЕС [1] для безперервного контролю та моніторингу ядерної та радіаційної безпеки електростанцій.

Особливе занепокоєння у світовій спільноті викликає нестабільний стан ядерної безпеки та захищеності на Запорізькій АЕС, зокрема через відсутність належного кваліфікованого персоналу, прогалинами у проведенні планово-попереджувальних робіт, відсутністю надійних ланцюгів постачання, вразливим станом водопостачання, зовнішнього електропостачання та встановленням протипіхотних мін у буферній зоні між внутрішнім та зовнішнім периметром установки [4].

Така ситуація сприяла прийняттю резолюції МАГАТЕ про термінове повернення ЗАЕС під повний контроль України для гарантування її безпечної та надійної експлуатації.

МАГАТЕ, будучи важливою міжнародною організацією, яка сприяє збереженню миру та безпеки шляхом контролю за ядерною зброєю та регулюванням ядерної діяльності країн-учасниць на всіх рівнях розглядає

Україну як вигідного та надійного партнера, що має суттєвий науково-технічний потенціал і володіє розвинутим ядерним промисловим циклом.

Взаємовідносини між Україною та МАГАТЕ є важливим елементом міжнародної співпраці в галузі ядерної безпеки та сприяють забезпеченню стабільності та безпеки ядерного матеріалу та технологій у регіоні та в світі

У сучасних умовах Україна співпрацює з МАГАТЕ для забезпечення безпеки своїх ядерних об'єктів та захисту від потенційних загроз внаслідок військового конфлікту.

Перелік використаних джерел:

1. Бредіхіна Г. МАГАТЕ розширює свою місію в Україні для недопущення ядерних катастроф 16.01.2023. URL: <https://www.unian.ua/economics/energetics/magate-v-ukrajini-agentstvo-rozshiryuye-misiyu-na-vsi-ukrajinski-aes-12110934.html>

2. МАГАТЕ з початку війни надало українським АЕС обладнання на 8,5 мільйона євро. Українська правда. 05.03.2024. URL: <https://www.epravda.com.ua/news/2024/03/5/710740/>

3. Україна – МАГАТЕ. URL: <https://vienna.mfa.gov.ua/ustanovi-oon-u-vidni/2717-ukraine-iaea>

4. У МАГАТЕ схвалили резолюцію про термінове повернення ЗАЕС під повний контроль України. Юридична газета online. 11.04. 2024. URL: <https://yur-gazeta.com/golovna/u-magate-shvalili-rezolyuciyu-pro-terminove-povernennya-zaes-pid-povniy-kontrol-ukrayini.html>

Юля Олійник

Західноукраїнський національний університет
м. Тернопіль

ВПЛИВ ВІЙНИ НА ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК МНК

Складний зв'язок між збройними конфліктами та економічною траєкторією мультинаціональних корпорацій (МНК) є багатограним явищем, яке створює як виклики, так і можливості. Війна, як руйнівна сила, може змінити ринковий ландшафт, змінити ланцюги поставок і змінити глобальну економічну рівновагу. Взаємодія між військовими діями та глобальним бізнесом є темою практичного значення. Транснаціональні корпорації, що діють через численні національні кордони, особливо чутливі до збоїв і можливостей, створених збройними конфліктами. Розуміння цих впливів має вирішальне значення для корпоративної стратегії та міжнародної економічної політики.

Війна має безпосередній вплив на розвиток МНК. Зокрема:

1. Порушення ланцюгів поставок: війна часто порушує процес транспортування та виробництва, впливаючи на надійність ланцюгів постачання МНК.